



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Capvt Nonvm. Societatis præclara fama, quam allâ sparsit honor varius
eidem delatus à Pontificibus, Regibus, Principibus, & aliis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

CAPVT NONVM.

Societatis præclara fama, quam de illâ sparsit honor varius eidem delatus à Pontificibus, Regibus, Principibus, & aliis.

Quæ est ista, inquires, in commemorandâ Societatis gloriâ tam insolens ostentatio, atque exaggerata laus ex capite non vno? an sola ergo illa sancta, fortis, admiranda, virtutibus prædita, exculta doctrinis, constans in vitâ, in morte secunda est? Non equidem aut ita iudico, aut iudicare ita velim. Agnosco & veneror Religiosissimorum Ordinum maiorum nostrorum (quorum nos vestigiis gaudemus insistere) consummatam in omni genere laudis existimationem atque præstantiam: siquidem illi omnes animo excelso & alto, & virtutibus exaggerato cum essent, ea nobis edidere exempla rectè factorum, quæ etiamnum haud oblita posteritas excipit, & olim tantis æqua miraculis æternitas intuebitur. Quid? Societatem ego comparem Ordinibus illis? id si faciam, omnium illam minimam esse non iudicem. Desistamne igitur à commemoratione earum rerum, quæ stimulare nos possint honestissimo desiderio, & æmulatione virorum istorum, qui primi huius IESV CHRISTI militiæ rudimenta tam ardua posuerunt? Enimvero sic obsecrati tam præclara merita, sic dissimulari tam iusta præconia, & molestè ferant ipsi qui ediderunt, neque qui ament, imò qui oderint, patiantur. Habet nimirum, ut antè dicebam, hoc virtus sibi proprium, ut fortes viros exhibita species eius & ostensa pulchritudo vel in hoste delectet. Non verebor ergo, ne cui hæc quæ superest odiosa videatur oratio meâ, quando illa non ex meo deprompta sensu, sed factis ver-

*Societas
IESV ni-
hil sibi ar-
rogat præ-
clara san-
ctissimis
Ordini-
bus:*

Paulus III. ex gente Farnesiâ Pontifex Maximus (faustum ac fortunatum Societati nostræ nomen, primumque post IESVM & Ignatium in quod illa iuravit) ipsam à se confirmatam amavit ut filiam, eandem primo statim ortu suo gestarum rerum gloriâ tam illustrem coluit ut parentem. Hic excitatum Romæ Collegium Germanicum, vnde laboranti sub hæresibus Septemtrioni opportuna subsidia peterentur, non aliis meliùs quàm Sociis commendandum committendumque iudicavit, quos videlicet ipso iam vsu didicisset esse pro Deo & Religione devotos omnes, plusquam Codros Curtiòsve pro patriâ.

Iulius, & ille III. ne Societati Ierosolymis, Constantinopoli & in Cy-

*aliorum de
se iudicia
grato ani-
mo mode-
stoque re-
censet.*

*Ciaconus &
Victorellus
in Vita
Studium
Pauli III.
in Societa-
tem:*

Iulij III.

Victorellus:
Marcel-
li II.

Quid Marcellus II. ille Romanæ Ecclesiæ, ille Societati nostræ tantum ostensus, & satis tamen exhibitus Pater? aduentem ad se Ignatium officij causâ, & omnes in eo Socios arctè complexus, cum voluisset duos ex illis Theologos submitti sibi, quorum in administrando Regno CHRISTI scientiâ ipse & sententiâ iuaretur, ita denique: *Age, Ignati, tu milites collige & bellatores instrue, nos vtemur.* certissimo, quanti & Ignatium & Societatem eius ipse faceret, argumento.

Pij IV.

Nec gratam minùs commendatamque Pio Quarto fuisse Societatem IESV, post facta luculenta, ipsa eius sincerissimi affectus verba testantur. Etenim demortuo Cardinale Carpenfi, Ordinis tum nostri protectore, quasi nollet aliis iam vltra educandam credere dilectam sibi filiam, sed sibi illam tamquam vnicam fouendam dotandamque reseruare, *Patrocinium, inquit, vestrum nos ipsi recipimus, nos erimus vestri protector.*

Pij V.

Pium verò Quintum si quis roget, quid egerit spectaritque in honorandâ & complectendâ, propemodum ad inuidiam, Societate nostrâ, profectò intelliget fuisse hanc eo apud ipsum loco, quo maiore esse non potuit. Ad obuium sibi aliquando Franciscum Borgiam lecticam suant stare iussit in publico, ibique cum illo perquam familiariter egit (exemplo sanè rarissimo in illâ supra omnes homines eminentissimâ dignitate) seu veneraretur in Francisco sanctitatem, seu Societatem in illo complecteretur vniuersam. Sanè quidem vt ostenderet, quàm sibi cordi esset hic Ordo, dotatum eum priuilegiis amplissimis, & exemptum iuri ac potestati omnium, præterquam suo, inter Mendicantes quos vocant Ordines esse vnum voluit, & voluit nominari. Socios ille Vaticanæ penitentiarum tribunalibus publicis iudices imposuit, cum summâ potestate. Eisdem ipse ad Vniuersitates admitti omnes voluit cum plenissimo iure docendi. Fuit vt mutandum à Pio Societatis habitum clericalem, quoniam nescio rumore spargeretur in vulgus: hoc ille audito, *Absit, inquit, à nobis tam grande peccatum.* quasi nefas esse duceret, IESV & Apostolorum sectatores, alio quàm ipsum IESVM & Apostolos, hoc est communi, habitu insigniri.

Gregorij
XIII.

Iam verò cum recordor Gregorij Decimitertij, cum eius in Societatem cumulatissimè velut aggesta beneficia reputo; sic afficior animo, vt liberè audacterque sentiam, nec quid maius ab illo concedi, nec sperari à Sociis potuisse.

Aptus firmandæ Polonum inter & Moscum pacis arbiter quærebatur; in Societate inuentus est à Gregorio Antonius Possseuinus. Edocendi erant Libani montis accolæ Maronitæ; ad eos Thomam Radium & Ioannem Baptistam Elianum doctores castæ Fidei Gregorius ablegauit. Erat in amplissimâ quâpiam orbis (quam appellant) Vniuersitate studiorum, reducendus in viam, à quâ temporum malignitate innocenter propè descuerat Doctor Theologiæ nominatissimus inter suos; non alteri quàm Francisco Toletio Societatis Romæ Theologo negotium à Pontifice demandatum. quod ille suauiter fortiterque confecit.

Serm. 1. de
55. Petro
& Paulo.

Legerat idem in Magno Leone, Romæ potissimum, quæ ex magistrâ erroris iam olim à Petro facta est *discipula veritatis, conculcandas Philosophiæ*

phic opiniones, & dissoluendas terrena sapientia vanitates. Itaque, ne vlla
 vspiam gens ignoraret quod Roma docuisset, nouum in eâ sapientia
 domicilium struxit, magnificentiâ & amplitudine tantâ, vt non vna do-
 mus sed oppidum videretur, illudque Vrbis Gymnasium, siue Roma-
 num Collegium, nominauit. Et iam doctrinâ solidioris omnisque disci-
 plinâ erecta erat sedes, arx condita, classis instructa: at vnde potissi-
 mum rectores propugnatoresque ac presides peterentur operi tanto?
 vna, præ omnibus, quibus tunc abundabat Ecclesia, & Roma potissi-
 mum plena erat, Ordinibus sapientiâ & virtute conspicuis, vna, in-
 quam, licet omnium minima, I E S V Societas Gregorio placuit, cuius
 fidei industriâque & pietati moles illa tam ardua crederetur. Itaque
 in amplissimi patrimonij possessionem vsuque perpetuum deducti
 sunt Socij illâ manu, quâ mundus regitur vniuersus; quò Gymnasij toto
 passim orbe celeberrimi famam primam doctrinâ & virtute promou-
 erent etiam in maius. In hoc ille Collegio primùm institutam Annun-
 tiatæ Virginis Sodalitatem approbavit Apostolico diplomate, quo eam-
 dem amplè indulgenterque dotauit spiritualibus donis, translata in Ge-
 neralem Præpositum Societatis I E S V eiusdem toto orbe propagandæ
 Pontificiâ potestate. Illustre est quod in aulâ principe huius Collegij
 quadratis expressum litteris maximorum beneficiorum breue com-
 pendium extat:

*hic Colle-
gium Ro-
manum
exstruit, &
Societati
in tutelam
tradit:*

*Sodalita-
tē B. Vir-
ginis insti-
tutam con-
firmat:*

*Generali
Societatis
potestatem
tradit eius
propagan-
da:*

GREGORIO XIII. PONTIFICI MAXIMO

HVIVS COLLEGII FVNDATORI

SOCIETAS IESV

AMPLISSIMIS AB EO PRIVILEGIIS MVNITA,

ET

INGENTIBVS AVCTA BENEFICIIS VNIVERSA,

IN HOC TOTIVS ORDINIS SEMINARIO

PARENTIS OPTIMI MEMORIAM,

SVIQVE GRATI ANIMI MONVMENTVM

POSVIT.

Quæ tanta, & plura etiam, vltro ingesta Societati munera dederint
 affectui Optimus Maximusque Pater & Pastor, an iudicio prudentissi-
 mus rerum omnium æstimator & iudex, ignorare ego malo, quàm di-
 cere: hoc quidem certum, fuisse eum ad promouenda Societatis nostræ
 studia mirabiliter inflammatum; quando, inter cetera quæ toto passim
 orbe ad maiorem Dei gloriam patrari ab eâ quotidie audiebat, anno
 demum M. D. LXXXII. trium Regum Iaponiæ, Francisci Bungenfis,
 Protasij Arimensis, & Bartholomæi Omurani consanguineos & Lega-

*primos
Iaponiæ
Legatos
de duce-
tibus Socie-
tatis
admittit.*

Nnnn 3

tos duos nobilissimos adolescentes, Mantium Ifum & Michaëlem Gini-
ginum, primitias istius Ecclesiæ, deducente eos inde ab vltimo Oriente
tot per terras & maria P. Alexandro Valignano, pedibus sacris affusos
vidit; interque suas & suorum lacrymas, limpidissimæ testes lætitiæ, est
amplexus. Negabat enimuerò alio quàm filiorum loco habendos esse
abs se Societatis homines, per quos sanctæ Sedi ad obedientiam sub-
mitterentur populi tanti, ad instaurandas Europæ ruinas, alio propemo-
dum ex orbe conquisiti.

*Clemens
VIII. re-
stituedam
curat in
Poloniâ
Societati-
tem.*

Quæ autem res Clementem VIII. impulit, vt missis ad Sigismun-
dum Bathorium Legatis, denuò recipiendam ab eo curaret Societa-
tem, quam eius florentissimâ ditione potita hæresis exturbarat? Quid
illum ipsum idem pro eâ conari iussit in Galliâ? existimatio, vt opinor,
quam de Societate IESV habebat. eiusmodi, vt crederet murum oppo-
ni firmiorem pro domo Dei nullum posse contra impetus armatæ im-
pietatis, quàm Sociorum in doctrinâ & virtute constantiam.

Quid porrò dicam de Paulo V. quid de Gregorio XV. quid de
Vrbano VII? Horum sanè voluntatem in Socios propensissimam si
attendas, non adhuc remisisse se lapsu temporis (quod fieri in violentis
motibus solet) Maximoꝝ Pontificum impetum potius quàm affe-
ctum benefaciendi Sociis, sed etiam se intendisse iudicabis. Neque verò,
si magnorum virorum est nihil expetendum sibi, nil promouendum co-
gitare, nisi quod laudabile esse & præclarum videatur; dubitare quis-
quam poterit de Societatis laude præclarâ, quam tanto expetendam stu-
dio, & promouendam conatu Pontifices Maximi censuerunt.

*Pauli V.
in Societa-
tem fauor.*

Ille, quem iam primò nominavi, Paulus V. siue cùm Byzantium &
Belgradum Socios misit, ad asserendam promouendamque in illis vrbi-
bus sub barbarâ Turcarum superstitione gementibus Catholicam li-
bertatem, siue cùm in vltima Sinarum Regna soluentes inauratorum
voluminum bibliothecâ donisque amplissimis cumulauit, quantum
ipse & Societati tribuit & virtuti suæ!

*Gregorius
XV. Ignatium &
Xaverium
canoniza-
uit.*

Omitto à tribus his, quos modò recensui, ac præsertim Gregorio XV.
pluribus è Societate nostrâ sanctissimis viris, Ignatio, Xauerio, Borgiæ,
Aloysio & ceteris honores Beatorum publicos esse decretos. Sileo quæ
sæpè aliàs, ac demum nuperimè Vrbano Optimus Maximus per se
ipse & suos illos verè Eminentissimos Cardinales Barberinos, in sæcu-
lari Societatis nostræ Iubileo exhibuit argumenta toto iam orbe notif-
simi, nec sat à nobis præmeriti fauoris.

*Vrbano
VIII. iam
tum olim
Cardinalis
Nuntius
iniuriosam
Societati
columniam
deiciendâ
curat.*

Vnum sanè (quia Vrbana beneuolentiæ finem vel quærere omino-
sum est, vel inuenire difficile) animi eius erga nos, olim felicissimè au-
spicati, initium dissimulare aut præterire non debeo. Ipso hoc inchoan-
te sæculo decimosexto missus à Clemente VIII. Vrbano, (Maphæus
id temporis Barberinus) Apostolicus extra ordinem Nuntius in Gal-
lias, gratulaturus Henrico IV. & Mariæ Medicæ Regibus Christia-
nissimis primogenitam sobolem Ludouicum XII. vbi Parisios venit,
vidit illicò (erat enim iam tum sagax & oculata prudentia magni viri,
& vel olim digna quæ ex summâ Ecclesiæ speculâ in omnem eius re-
gendâ partem animum & oculos intenderet) vidit, inquam, ante Sena-
torium

torium palatium stantem adhuc infamem pyramidem in Religiosissimæ Societatis dedecus nuper erectam ab his, qui hæreticorum plus æquorebus aliquando studentes, Sociorum innocentia vel ignaros vel inuidos, auscultant. Sed non tulit Præsul æquissimus tantam virtuti iniuriam fieri in Christianissimâ ciuitate; & eos, quorum integritatem venerantur etiam barbari, ab ipsis Ecclesiæ Romanæ filiis conculcari. itaque quâ erat & prudentiâ mentis, & pietatis affectu, & incorruptione iustitiæ, vsus etiam apud Regem Apostolicâ libertate dicendi, simul suscepit innocentia patrociniû, & se fecuturis Ecclesiæ Principibus exemplum dedit imitandæ virtutis. Quid multa? suadente & virgete Nuntio, deiecit Rex iniquissimum infamiae numquam promeritæ monumentum; & ita quidem deiecit, vt expetenda Societati, non fugienda, fuisse tanta licet iniuria videatur: minus enim ab erectâ in nos columnâ dedecoris, quàm ab euersâ per Henricum, agente Barberino, existimationis & gloriæ redundauit.

Et in his quidem Summorum Ecclesiæ Principum promeritis in nos immortalibus hæret animus & acquiescit; sed minorum quoque (tametsi Eminentissimorum) benefacta referre gratæ Societatis candor hortatur.

Sed errat hîc, fateor, erubescitque mens scribentis ad vtriusque purpuræ, Ecclesiasticæ pariter & sæcularis, ingens studium, quo certatim illa non in Vrbe solum vnâ, sed ipso passim orbe & prosecuta nascentem est, & tantum non obruit corroboratam licet atque robustam agendo patientiâque fortia Societatem. Quantum est (dicam enim sine ordine temporum delectuque personarum, prout se animo meo ingerent optimorum virosum & Illustrissimorum Principum gesta præclarissima in ostensionem existimationis eius quam de Societate conceperant) quantum est, inquam, studium illud, quod quadam æmulatione & contentione beneficentissimæ voluntatis, cumulatim exhibuere nobis Farnesij, Caraffæ, Ludouisij, Barberini, Maximorum & Optimorum Pontificum nepotes Eminentissimi, & posterorum nostrorum immortalis memoriâ digni testantur quod dico, & quæ iam pridem in Vrbe structa sunt, quæque struuntur adhuc, & quæ struentur in posterum, magnificentia plusquam regiarum monumenta, I E S V, Ignatio Xauerioque consecranda.

Iam Othonis Truchsesij Cardinalis Augustani quanta in Societatem IESV propensio animi, quantis indiciis, quantisque pænè ad virtutis ipsius inuidiam testimoniis comprobata! Caroli Cardinalis Lotharingi & ceterorum qui Concilio Tridentino interfuerunt totius orbis Antistitum, ille in nascentem adolescentemque feliciter Societatis Ordinem sensus fuit, vt certatim quàm plurimos vndequeque Socios submitti sibi constantissimè flagitarint, illud diserte asserentes, se (quod nominatim de Lotharingo narrant historia) ipsi Societatis Præposito in amandâ tuendâque Societate nihil cessuros, suisque humeris eam in Gallia, & vbiq; gentium possent, sustentaturos. Quæ tanta in Societatem studia, vel excitavit ipse prius, vel certè inflammavit ardentius, Pius IV. id temporis Pastor Ecclesiæ, sæpè aliàs, ac nominatim coram Cardinali Morono,

Par studium in Societatem aliorum etiam Principum virosum:

item Cardinalium & Antistitum.

Morono, & Duce Ferrariæ aliquando professus, *se Societati de Fide & Religione tanta promerita vsque ad sanguinem esse faurum.*

Nec minor Henrici Cardinalis Eborensis; maior etiam Caroli Episcopi Virdunensis in Societatem animus fuit; non verbis ille, sed factis illustribus, atque adeo vno omnium maximo comprobatus, quo hic, potestate sibi factâ à Gregorio XV. sanguinis ordinisque sui purpuram, vtramque tam nobilem, tam illustrem, cum Societatis IESV Religiosâ modestiâ commutauit.

Carolus sanè Borromæus, ille post hominum memoriâ sanctissimus Cardinalis, & dignissimus, in Mediolanensi Archiepiscopatu, post tanta etiam sæcula, successor Ambrosij, aduersus Ordinem nostrum integerrimâ voluntate pronum semper & promptum ita se gessit, vt cogitare eum de ingrediendâ Societate plurimi dicerent, ipseque adeo Pius IV. Pontifex iudicaret. Quidquid sit fueritque de famâ hominum sæpè non verâ, Carolus sanè (id quod verissimum est) sua olim tam consummata sanctitatis initia, & prima quasi semina, impressa sibi à sancto Societatis vsu & consuetudine fatebatur.

Alexander Cardinalis Vrsinus, ille qui annis abhinc paucis, M. D. C. XXVI. Romæ decessit, tanto in Societatem studio fuit, plus vt in illâ, quàm in purpurâ suâ viuere crederetur.

Denique, vt omitam innumeros alios ex Hierarchico Ordine, omni adhuc loco & tempore, cultores Societatis eximios & patronos (ne arctâ nimis commendatione & angustâ commemoracione nominum tam magnorum, deterere potius quàm augere videar ampla in Societatem studia & merita ingentia, eorum præcipuè, quorum spirantia etiamnum facta loquuntur omni oratione potentiùs) simul & semel, vno velut ore totius Ecclesiæ, totum dico quidquid in hoc laudum genere de Societate dici potest. Augustissimus ille Senatus (vt obiter antè tetigeram) sanctissimumque Religionis Concilium, quod ruentibus in peius Catholicæ rebus Ecclesiæ annis antè iam pluribus coactum Tridenti fuerat, cum demum prioris sæculi anno supra sexagesimum tertio solui inciperet, finemque spectaret; tanta, conspirantibus vndique conuenientium Præfulum ac Principum testimoniis, de recenti hæc IESV Familiâ inaudierat, tanta in Lainio, Salmerone, & ceteris ad Concilium vocatis hominibus Societatis coram quoque spectauerat; vt, quantâ eam haberet in existimatione, pluribus id quidem sæpè aliâs, at duobus præsertim iudiciis denique commonstrarit. Horum vnum hoc est, quòd, cum instituenda iuuenum Seminaria censuisset ad idoneos ministros Ecclesiæ formandos, ac nemo propè esset qui non huiusmodi prouinciam Societati in suâ quisque diocesi animo destina-ret, ac permulti Collegia in eam rem postularent; Senatus ipse, laudatâ approbatâque tantorum Præfulum voluntate, ipsamet Societatis Collegia præstantia quædam iuuantæ Ecclesiæ Seminaria esse pronuntia-rit. Alterum est, quòd, cum de Regularibus Religiosisque hominibus tractaretur in Concilio, essentque extra illud maleuoli, qui contra Societatem apud varios magni nominis Antistites moliri multa vellent; non solum non inuentus sit aliquis ex tanto Præfulum numero, qui aliquid

*Concilij
Tridentini
in Societatem
studium
ex-
plicatè
proponi-
tur.*

aliquid contra Societatem diceret esse statuendum; sed ipsum quoque Concilium, etiam cum honorificâ testificatione approbatâ à Sede Apostolicâ disciplinæ, summoque omnium cum consensu vnam IESV Societatem à quibusdam legibus, quæ ceteris Religiosis iniungebantur, exceperit hisce verbis: *Per hæc tamen sancta Synodus non intendit aliquid innovare, aut prohibere, quin Religio Clericorum Societatis IESV, iuxta primum eorum Institutum, à Sanctâ Sede Apostolicâ approbatum, Domino & eius Ecclesiæ inseruire possit.*

Nec segnius Ecclesiastico hoc quem vocant ordine in tuendâ & amplificandâ dignitate Societatis, Principum & Rerumpublicarum ordo politicus laboravit, ad eò ut (qui potentia sæcularis in utramque partem vel odij vel amoris impetus est in agendo) non satis ille sibi aliquando in procurandâ & defendendâ Sociorum apud omnes latè populos existimatione temperasse videatur. Nescit hîc quò se vertat, quid primùm, quid deinde consecetur oratio mea; ad eò in contentionem æmulationis honestissimæ ingerunt se mihi potentissimæ familiaria Cæsarum ac Regum, omnes pro se primarum in Societatis explicandâ gloriâ partium studiosæ. Quàm larga Lusitanorum Regum ac Principum (ut ab his incipiam prærogatiuâ primi temporis) ipsis ab incunabulis vixdum editæ Societatis, in Ordinem nostrum benignitas fuit! Ioannes III. ille non tantum Lusitaniæ Rex, sed Orientis patronus Ecclesiæ, ac minimæ Societatis verè pater, cum quacumque licet impensâ omnes qui essent vllibi terrarum, Societatis homines in Regnis suis alere & educare percuperet, ad eius constituenda & confirmanda per Sedem Apostolicam fundamenta non suam tantum, sed etiam Imperatoris Galliaque Regis operam impensè detulit, religiosè consecrauit. Quoties ille non alienum duxit à Maiestate suâ Socios vel ægrotantes inuisere, vel illac, vbi ageret, fortè transeuntes ad se omnes adducere; velut si sese eorum, ut filiorum, conspectu pater indulgentissimus recrearet. Illi India inuectam in suos fines Societatem; illi Xaverium Legatum primò Apostolicum, tum deinceps Apostolum ipse India, debet Societas; illi structa & hîc & in Oriente gymnasia, illi ædificata templa; illi commissam etiam Regiæ iuuentutis institutionem; illi confirmata & constabilia docendi dicendique privilegia; illi denique paternum hunc tuendæ & obseruandæ Societatis animum suos in posteros, ipsumque ad eò Sebastianum, & post eum in Regni sui dignissimos heredes Austriacos Principes plenè transfusum, & debet, & debere se gaudet. Quid? parùmne facit ad commendationem Societatis, altè impressam animis & affectibus Lusitanorum Principum, quòd Ludouicus ipse Ioannis Regis frater de capeffendo communi cum Sociis vitæ genere seriò cum Borgia constanterque deliberavit? perfecturus haud dubiè, nisi Ignatius primò, ratus futurum magis è Dei gloriâ, si talis vir à fratris Regis latere non discederet, tum etiam præpropere mors votis sanctissimis tanti Principis interuenisset.

Armet hîc se contra studiâ partium æquissima scribentis manus oportet, si tantorum in Societatem virorum studia exarare stylo velit, & si Catholicos cum Christianissimis committere, si cum Austriacis

O o o o

atque

Sess. 25. c. 16

Sæcularium Principum & ordinum politicorum de Societate sententia.

Societatis quid præstiterit Ioan. III. Rex Lusitaniæ.

Ludouicus, Ioannis Regis frater, Societatem amavit.

atque Polonis Valesios atque Borbonios comparare, ipsosque adeo Reges orbis terræ, amplificandæ Societatis omnes penè ad æmulationis inuidiam studiosos, inter se conferre desideret.

Quis Albertos, Leopoldos, Carolos, Guilielmos, ceterosque Archiduces Austriæ, ac Bauariæ & Lotharingiæ Duces? quis Sacri Imperij Principes Electores? quis gentem Mediceam atque Farnesiam, & in hac Duces Alexandrum atque Rainutium? quis minorum quidem nominum, sed parium tamen animorum, Proreges & Principes, & inter hos Ioannem Vegam, laudatissimum illum pro Rege Catholico Sicilia Præfidem, recensere possit pro libri huius angustiis amplè satis, & pro suis in Societatem meritis immortalibus gloriosè? Sed commemorabuntur illi, & iam sæpè commemorati sunt à suis quique clientibus, æternitati ipsi non tam Sociorum votis & vocibus, quàm suis quique operibus commendandi. Viuunt hodieque & adhuc spirant, imò uiuent spirabuntque semper sacris & Religiosis ædibus Deo & Societati conditis primâ statim in fronte operum maximorum insculpta nomina, non tam verenda maiestate quâ pollent, quàm quo valent, & valere suos optant, amore veneranda. Leguntur loco non vno, & loquuntur expressiùs omni voce Ferdinandi, Philippi, Alberti: spectantur adhuc Caroli, Henrici, Ludouici, tria præsertim inde Catholici, hinc Christianissimi stemmatis auspicata nomina, non leuibus inscripta foliis, sed monumentis Societati, imò æternitati, positis dedicata.

Age verò nunc (quoniam quæ longiùs ab Europâ nostrâ sunt, & excipiuntur auidius, & rariùs audiuntur) quantâ Societas fuerit apud externos, eosque etiam barbaros, Reges ac Principes in veneratione, (quoad licet per rerum magnitudinem) obiter videamus. nimirum, numquam se hominum virtus & merita produnt illustriùs, quàm cum sentiuntur & suspiciuntur etiam ab iis, qui nil sentiunt nisi quod ferit, nihil nisi quod humano maius autumant, admirantur. Ordiamur, si placeat, à Regibus illis quos in extremum Orientis cum Iaponiis suis insulis auulsos ab orbe mortalium velut in metam quamdam Apostolica virtutis, solis adeundam Xaueriis, natura seposuit. Exceptos illi cum Xauerio suis finibus Socios sic primò amplexi, sic venerati sunt, vt simili honore ne summos quidem suorum Principum ipsi dignarentur. Recordetur animo, qui hæc negat, assidentem æquali in strato ac sede cum Bungenfi Rege Xauerium, simul ad venerationem præsentium Procerum, & inuidiam circumstantium Bonziorum. Quid? minorisne Ioannes Vtayus, Rex & ille Bungenfis, fecisse Societatem potuit, quàm alter ille Xauerium, quando Sociorum in terras suas aduentui acceptam referre se prosperitatem ac propagationem Regni ac tori sui adhuc sterilis, fidenter & sæpè professus est?

Prima illa fortunatissima post hominum memoriam supra iam à me commemorata legatio ad Sanctissimum Dominum Gregorium XIII. à tribus Iaponiæ Regibus per adolescentes Regij sanguinis instituta, & vni Sociorum tutelæ ac fidei commendata, quantam arguit apud omnes Iaponiæ Reges ac Principes Societatis huius minimæ venerationem! Hanc sanè & complexi sunt animo passim omnes, & vnus etiam

ex

Barbarorum Regum studium in Societatem,

Iaponum,

ex Legatis adolescentibus Româ redux in patriam, per vota Religiosa suscipiens, præferendam scilicet esse censuit paterni sanguinis & Regij stemmatis dignitati.

Quid porò Iaponum iudicio sapientissimi mortalium Sinæ? ne illi quidem licet admissam segniùs Societatem minore quàm illi aut loco aut existimatione coluerunt. Omitto quæ de Sinensium Imperatorum ac Procerum veneratione persæpè nostris hominibus exhibitâ, in Matthæi Riccij accuratissimis de Regno Sinensi Commentariis Nicolaus Trigautius adnotauit. Etiamnum spirantis apud eos præcellentisque in omnium opinione Societatis testimonium esse poterit, quod nouissimis ex Oriente litteris de Sinensis Imperatoris in nos animo & voluntate perferibitur: eum scilicet religiosissimis iuxtà ac sapientissimis nostrorum hominum moribus delectatum, ita apud animum suum statuisse de iis, vt regendis eos sui vice Regnis Prouinciisque vastissimis admouendos (vt paulò antè dixi) esse decerneret. quam quidem principem inter Sinenses Proceres dignitatem cum intellexit à nobis modestè reijci, versâ in maiorem tantæ virtutis admirationem veneratione, Socios plus etiam quàm antè sibi commendatos & charos, fundo exstruendis in vrbe Regiâ sacris ac Religiosis ædibus impertiuuit.

Annus iam à Societatis nostræ confirmatione centesimus est. Eius tum gestæ rei memoriam die XXVII. Septembris aliquando recurrentem Zela Christus, frater Imperatoris Abassini, anno M. DC. XXIV. apparatu quàm exquisitissimo celebravit: inter quem ipse, abiecto quo utebatur habitu principali, nigram indutus togam ex more Societatis, prodiuit in publicum, numquam aliàs magis, ambitæ non sibi, sed Sociis gloriæ candidatus. nimirum non Proregem se, quoties cum illis ageret, sed filium haud verbo magis quàm opere testabatur; affirmans tot ornatos virtutibus non posse non summi fieri ab iis, quorum animos probitatis species, non vmbra vel inuidia occuparet.

Fuere & alij Proreges Abassix, prioris istius in colendâ Societate æmulatores eximij: horum alter, cum indignum se diceret, qui vel infimum genus officij Sociis exhiberet, Christianum hominem muneribus amplè donatum suæ etiam mensæ adhibuit, causâ non aliâ, quàm quòd Societatis nostræ Patribus ministraret. quin eò aliquando se demissionis abiecit, vt ciborum etiam reliquias, quæ à religiosâ nostrorum refectione supererant, sibi sumendas cum summâ veneratione colligeret. quâ de re cum moneretur à Patribus, verecundè scilicet ac tantum non molestè ferentibus nimiam propè tanti Principis abiectionem, negauit quid commodius indulgeri posse caniculæ, nec quid sumi ab eâ melius, quàm micæ à dominorum mensâ deciduas. Fuit qui venienti cuidam è Sociis in Damoti Regnum cum explicato in suos ordines toto exercitu obuiam venerationis ergò procederet; utroque ditionis illius, Ecclesiastico scilicet & Religioso Clero, suis cum instrumentis & machinis subsequente: qui honor exhiberi etiam illis nisi summis Imperatoribus non solet.

Quid? quòd Abassinus Imperator oblatas sibi conditiones pacis ab hoste læuissimo, quem etiam ipse metuebat, abominari maluit quàm

admittere, propterea quòd ex Sociorum saluti & incolumitati iniquæ & iniuriæ viderentur, ipso palàm conclamante Imperatoris exercitu bellum præ pace, mortem præ vitâ expetendam esse potiùs, quàm vt hostibus dedi paterentur eos, à quibus viam salutis edocti, amarentur vt filij, defenderentur vt clientes.

Intellexerat idem Imperator Abassîæ matrem Patris Petri Paëzij excessisse de vitâ: quid ageret? nefas esse censuit non dolere. itaque plus etiam, quàm si suam ipse matrem extulisset, affictus & mœrens, totum illum diem impransus in luctu & in pullæ vestis squallore transegit.

Quo minùs mihi Europæorum etiam Procerum aut noua videri solent aut inuidiosa benevolentia studia, quibus largè humaniterque prosequuntur eos, à quibus sic institui ad probitatem mōres hominum atque vitam, & ipsam sic defendi Ecclesiam probè sciunt.

Ferdinandus II. Regum omnium & Principum aduersus Societatem studia complexus videtur.

Fuerit ergo ille, post natos notosque Germaniæ Cæsares sanctissimus & potentissimus, Imperator Ferdinandus II. in Societatis curanda ac promouenda decora & emolumenta supra modum omnem prodigè liberalis; inconsideratus certè non fuit. obuersabantur videlicet animo eius huiusce nostri Ordinis iam inde ab exordio sui in Deum & Religionem inflammata studia, atque ad laudem virtutis omnis opera exaggerata. quæ quidem hîc mihi commemorare, tam non licet prohibente modestiâ, quàm licuit optimo Cæsari vrgente eum suâ benevolentia commendare.

Interim tamen, quia (vt ille loquitur arcanorum operum Ferdinandi Cæsaris testis & iudex) *orbe vniuerso iudice, tenerrimè Societatem IESV dilexit*; patitur, nisi fallor, imò exigit hic locus, vt non tam in Societatis nostræ, satis iam superque mundo cognitæ, commendationem, quàm in argumentum aliquod animi grati ex ingentibus & immortalibus in nos promeritis pauca commemorem. Quod vt faciam, nihil dicam de fundatis & erectis domiciliis Societati plusquam decem, nihil de instauratis & dotatis minimùm duodecim, nihil de vsu ac familiaritate perpetuâ, quâ, posito velut diademate ac Cæsareâ Maiestatis, priuatim complectebatur Socios, & admittebat ad tractationem & oscula suæ dexteræ benignissimè exporrectæ. Hoc dicam, quod non ab vno quopiam aut inuido aut amico, sed vulgò iactatum est, *Ferdinando tangi & oculos & pupillam, cum Societas tangeretur; non posse vllum Societatis hostem censeri, qui Ferdinandi hostis non esset; qui Ferdinando bene vellet, eum bene velle Societati.* Adhæc, quoties à suis ipse filiis Austriacis Principibus, etiam tum Regibus & Præsulibus, aut salutareretur adueniens, aut iisdem vel abeuntibus vel abiens ipse felicia precaretur, solenne semper fuit, vt amandam colendamque Societatem præciperet, dicens: *Id si egerint, felices ac beatos fore.*

At verò iam tempus est, vt nostrum hoc opus, grato ac simplici egressu ad commendationem Societatis nostræ plus nimio fortè prouectum, in suum aliquando ordinem reuocetur; ac deinceps ad publicum eius encomium non ego vltra, sed ipsi de eâ, qui illam amarint, quin & qui oderint, eloquantur: certissimum nimirum & immortalis famæ præconium hoc est, cum & verbis opera, & operibus verba respondent.

CAPVT